Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei-Sruogienei, 1925-06-20, iš Kauno – į Būgius

Vanduk

Vanduk,

Nepyk, kad praplėšiau laišką. Atvažiavo Mincė [1], sakė, Zosė [2] rašius laišką – serganti ir negalėsianti baigti – aš maniau – gal ko ji Tavęs prašo greitai padaryti, ir praplėšiau.

Pas mane viskas tvarkoj. Tik dirbu daug.

Marytė [3] tik dar vieną naktį tenakvojo.

Aniolui [4] – užaugo 5 1/2 kilo!

Erich [5] rašo – labai liūdnas. Per karnavalą kažkaip netyčia maskarade nušautas jo ir mano geras draugas – dailininkas Willi Kisinger [6] – ir man baisiai gaila ir liūdna.

Pas ministerį [7] eisiu pirmadienį – antradienį. Tik šit koks reikalas. Fakultetas nusprendė spausdinti Šilkarskio [8] „Graikų literatūros istoriją“ – tokio didumo, kaip Croiset. Konkurencija! Šiandie Voldemaras [9] žadėjo atvežt rankraštį.

Šiandie posėdis „Ūkininko balso“ redakcijoj [10]. Rytoj-poryt – „Filatelistas“ [11] turi būti suredaguotas. Parašiau „Kultūrai“ straipsnį [12]. Pabaigiau latviams straipsnį – išsiunčiau [13]. Dirbu – kiek galiu.

Gavau „Querschnitt“ [14] – ерунда!

Pirandello [15] – vokiškai neišleista.

Kloniokis tėvui [16]. Kada grįši? – Nepyk – maža terašau, bet reikia bėgti.

Bučiuoju Tave.

Bal

Šeštadienis [1r] // [1v] //

KOMENTARAI

[1] Mincė, nenustatytas asmuo.

[2] Sofija Kymantaitė-Čiurlionienė (1886–1958), Lietuvos universiteto (vėliau Vytauto Didžiojo universiteto) Humanitarinių mokslų fakulteto lietuvių kalbos ir jos metodikos dėstytoja.

[3] Marytė Nemeikšaitė, kaip ir Balys Sruoga, slaugė insultą patyrusį Vaclovą Biržišką.

[4] Aniolas Sruoga (1890–1936), vyresnysis Balio Sruogos brolis, ūkininkas Baibokuose. „Aniolas buvo gydomas džiovininkų sanatorijoje prie Kauno, paskui Alytuje, bet jo sveikata ėjo blogyn“ (Vanda Sruogienė, „Paaiškinimai ir priedai“, in: *Balys Sruoga mūsų atsiminimuose*, sudarė Vanda Sruogienė, Vilnius: Regnum fondas, 1996, p. 413). Rašytojo vyriausias brolis Juozapas Sruoga baiminosi, kad dėl Aniolo sveikatos namiškiams nesusidarytų klaidingas įspūdis: „Žinoma, jeigu gydytojas randa galima, kad Aniolas parvažiuotų į Baibokus – tai labai gerai! Tik kad namiškiai, pamatę jį „pasitaisiusį“, nepamanytų, jog jis tikrai yra pagijęs. Ar galutinai yra sveikas Aniolas, galėtų, man rodos, tik konsiliumas spręsti“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Berlyno – į Kauną, 1925-04-24, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 854, l. 2v).

[5] Erich Müller-Kamp (1897–1980), vokiečių rašytojas. „Studijavo slavistiką Müncheno un-te vienu laiku su B. S., supažindino jį su daugeliu vokiečių menininkų ir rašytojų, palaikė su juo ryšius ir baigus mokslus. Gyveno Bonnoje“ (Vanda Sruogienė, „Apie „Atsiminimų“ autorius trumpai“, in: *Balys Sruoga mūsų atsiminimuose*, sudarė Vanda Sruogienė, Vilnius: Regnum fondas, 1996, p. 418).

[6] Willi Kisinger, nenustatytas asmuo. Išlikusių, Baliui Sruogai adresuotų vokiečių rašytojo Erich Müller-Kamp laiškų pluošte nėra laiško, kuriame būtų aprašyta jų abiejų bičiulio dailininko mirtis (Erich Müller-Kamp, „Laiškai Baliui Sruogai“, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 799).

[7] Kazimieras Jokantas (1880–1942), švietimo ministras.

[8] Vladimiras Šilkarskis (1884–1960), filosofas. 1924–1940 m. Lietuvos universiteto (Vytauto Didžiojo universiteto) profesorius, graikų kalbos ir literatūros dėstytojas.
Balio Sruogos ir Vandos Daugirdaitės viltys sulaukti bendrai nuo 1922 m. rengto Croiset veikalo vertimo, numatyto išleisti 3–5 tūkstančių egzempliorių tiražu, neišsipildė. Nepaisant to, kad „[p]er dvejus metus sutartis buvo sąžiningai vykdoma“, o „[v]ertimas priimtas K. Būgos, tik pažymėta, kad dar tvarkytinas“ (Vanda Sruogienė, „Paaiškinimai ir priedai“, in: *Balys Sruoga mūsų atsiminimuose*, sudarė Vanda Sruogienė, Vilnius: Regnum fondas, 1996, p. 411), pasirinkta spausdinti kita knyga, žr. Vladimiras Šilkarskis, Graikų literatūros istorija, Kaunas: Humanitarinių mokslų fakultetas, „Varpo“ spaustuvė, 1938.

[9] Augustinas Voldemaras (1883–1942), istorikas. 1922–1926 m. Lietuvos universiteto profesorius.

[10] Balys Sruoga 1925–1926 m. bendradarbiavo savaitiniame Lietuvos ūkininkų partijos laikraščio *Ūkininko balsas* redakcijoje, prisidengęs Domininko Dzingulėlio slapyvardžiu, rašė feljetonus (plačiau žr. Algis Samulionis, Balio Sruogos raštų bibliografija, Vilnius: Lietuvos TSR mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, 1970, p. 106–109). Laikraštį leido ir redagavo Balio Sruogos bičiulis Rapolas Skipitis (1887–1976), buvęs humoro ir satyros teatro „Vilkolakis“ aktorius, 1925–1928 m. Ūkininkų partijos pirmininkas.

[11] Žurnalas *Lietuvos filatelistas* leistas 1924 m. 1925–1926 m. žurnalas nebespausdintas.

[12] 1925 m. Balys Sruoga žurnalui *Kultūra* gegužės–birželio mėn. numeriui parašė keletą recenzijų: Pad.[egėlis] Kasm.[atė], *„P.[etro] Rozegerio* „Kalnuose ir miškuose“ iš vokiečių kalbos vertė *Pr. Mašiotas*. „Kultūros“ bendrovės leidinys, Šiauliai, 1925 m. 93 pusl. Daug piešinių“, in: *Kultūra*, Šiauliai, 1925, Nr. 5–6, p. 314–315; Pad.[egėlis] Kasm.[atė], *„Antanas Rimydis*. Mano Vedos. Kaunas, 1924 m. 44 pusl.“, in: *Kultūra*, Šiauliai, 1925, Nr. 5–6, p. 315–316. Žurnalo rugsėjo, spalio mėn. numeriuose pasirodė dar vienas rašytojo straipsnis: Balys Sruoga, „Lietuvių teatro uždaviniai“, in: *Kultūra*, Šiauliai, 1925, Nr. 9, p. 424–429; Idem, in: *Ibid*. Nr. 10, p. 482–485.

[13] B. Sroga, „Jaunākā lietuvju literātūra“ [*latv* =„Naujausioji lietuvių literatūra“], in: Ilustrēts žurnāls [*Iliustruotas žurnalas*], Riga [Ryga], 1928, Nr. 3, p. 78–84, žr. https://vdu.primo.exlibrisgroup.com/discovery/fulldisplay?context=L&vid=370LABT_VMU:VDU&docid=alma994701805207036&lang=lt. Straipsnis, lietuvių kalba parašytas 1925 m., latviškai publikuotas tik 1928 m. Straipsnio lietuvių kalba autografus (rankraštį ir mašinraštį) be pabaigos ir be parašo žr. in: *LLTI BR*, f. 1, b. 3943, l. 1–21r, l. 1–13r; publikaciją lietuvių kalba žr. in: Balys Sruoga, *Raštai*, t. 7: *Literatūros kritika, 1924–1929*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2001, p. 344–355.

[14] Der Querschnitt (1924–1933), vokiečių ekspresionistų žurnalas (Kęstutis Raškauskas, Revoliucinės kultūros eksperimentas Lietuvoje (1927–1933 m.): Daktaro disertacija, Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2014, p. 113), https://gs.elaba.lt/object/elaba:2121778/2121778.pdf (2023-07-09).

[15] Luigi Pirandello (1867–1936), italų rašytojas. Vanda Sruogienė svarstė galimybę bendradarbiauti su „Kultūros“ bendrove, ieškojo užsienio autorių, apie kurių gyvenimą galėtų parašyti: „„Kutūros“ knygynėlio serijai norėtume duoti keletą biografijų, be kitų, ir iš literatūros veikėjų (po 16– 32 pusl.), kad jų galėtų ir vienas kitas mokinys pasigriebti. Gal norėtumei T.[amsta] vieną kitą jų rašyti? Honoraro skiriame po 40–50 lt. lankui. Formatas spaudos stulpelio 12 × 9 cm. Jei būtų noro kas rašyti, prašom pranešti apie ką“ (Pelikso Bugailiškio laiškas Baliui Sruogai, iš Šiaulių – į Kauną, 1925-05-18, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 772, nr. 2, l. 1r).

[16] Kazimieras Daugirdas (1865–1946), Būgių dvarininkas, 1922–1933 m. Medemrodės girininkas.